

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

випускної роботи

**на здобуття кваліфікаційного рівня магістра
зі спеціальності 6.030503 міжнародна економіка**

Удосконалення експорту сільськогосподарської галузі в Одеському регіоні

Виконавець:

Студенка ФМЕ, гр. 64

Секмедіна Єлизавета Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., завідуючий кафедрою МЕВ

Козак Юрій Георгійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В ряду глобальних проблем світової економіки в сучасних умовах все гостріше проявляється проблема продовольчої безпеки в масштабах світової, національних і регіональних економік у триєдності таких аспектів, як продовольча самозабезпеченість країн і регіонів, продовольча незалежність, а також безпека продовольства для здоров'я, життя населення і навколишнього середовища. При цьому визначальна роль у забезпеченні продовольчої безпеки держав переходить до їх зовнішньоекономічної політики.

Вплив світогосподарського середовища, у тому числі діяльності міжнародних організацій на продовольчу безпеку, посилення диференціації країн у рамках світової сільськогосподарської системи, загострення протиріч між зовнішньоторговельною політикою лібералізації торгівлі сільськогосподарською продукцією і політикою національного сільськогосподарського протекціонізму актуалізують значимість зовнішньоекономічної політики в області забезпечення і підтримки продовольчої безпеки як на рівні світової економіки в цілому, так і на рівні національних економік і їх суб'єктів зокрема.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розробка теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо розвитку зовнішньоекономічної діяльності, а також удосконалення експорту сільськогосподарської продукції підприємств Одеської області.

Реалізація мети обумовила наступні задачі:

- визначити сутність та особливості експорту сільськогосподарської продукції
- дослідити специфіку регулювання експорту сільськогосподарської продукції
- узагальнити методи визначення показників ефективності регіонального експорту
- провести аналіз динаміки та географічної структури експорту продукції сільськогосподарської галузі Одеського регіону
- провести аналіз динаміки та товарної структури експорту сільськогосподарської продукції Одеського регіону
- здійснити SWOT – аналіз експорту сільськогосподарської продукції
- визначити заходи з державної підтримки експорту сільськогосподарських товарів з урахуванням вимог Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС

Об'єктом дослідження є процес експорту сільськогосподарської продукції в Одеському регіоні.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти розвитку зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Методи дослідження випускної роботи складають теоретичні положення економічної науки, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених. При написанні роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення та синтезу, порівняльного, статистичного та економічного аналізу, графічні методи. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційну базу дослідження становили Законодавчі і нормативні Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів, статистичні

матеріали Державного комітету статистики України, Головного управління статистики в Одеській області, наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених.

Публікації. За результатами роботи опубліковано статтю Секмедіної Є.О. / Особливості експорту сільськогосподарської продукції українських виробників в умовах дії ЗВТ з ЄС/ - Ювілейний Збірник наукових робіт за підсумками студентської наукової конференції МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ, присвячений 50-річчю Факультету міжнародної економіки. – 2018. – Т. 1. – С. 156-160.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретико-методичні засади аналізу експорту продукції сільськогосподарської галузі в Одеському регіоні»* розглянуто теоретичні основи поняття «експорт сільськогосподарської продукції» та висвітлено особливості експорту в Україні, проведено узагальнення чинників впливу на регулювання експорту сільськогосподарської продукції.

У другому розділі *«Аналіз сучасного стану експорту продукції сільськогосподарської галузі в Одеському регіоні»* зроблений комплексний аналіз динаміки та чинників що впливають на сучасний стан експорту продукції сільського господарства в Одеському регіоні.

У третьому розділі *«Шляхи удосконалення експорту продукції сільськогосподарської галузі Одеського регіону»* запропоновано заходи удосконалення експорту продукції сільськогосподарської галузі в Одеському регіоні та розглянуто географічну та товарну диверсифікацію як чинник активізації експорту продукції сільськогосподарської галузі в Одеському регіоні.

ВИСНОВКИ

На сьогодні зовнішня торгівля є одним із найважливіших напрямків зовнішньоекономічної стратегії для будь-якої країни світу, адже вона забезпечує значні надходження до загальнодержавного бюджету.

Експорт продукції є одним із показників розвитку галузі, що вказує на динамічні та структурні зміни. Сучасні процесів інтернаціоналізації світового економічного розвитку не мінують і Україну, яка поступово входить до міжнародної системи економічні відносини.

Саме з допомогою торгівлі держава має можливість розвивати ті галузі діяльності на яких вона спеціалізується, а також імпортувати ті товари, що є для неї важливими, але які вона не в змозі виготовляти самостійно чи ті, що є нижчої якості в порівнянні з іншими державами. Згідно з сучасними теоріями міжнародної торгівлі, промислово розвинені країни повинні спеціалізуватися на продажі технологічно складних товарів. Також ці теорії стверджують, що торгують між

собою переважно ті країни які мають приблизно однаковий рівень індустріального розвитку.

Щодо нашої країни можна сказати, що зовнішня торгівля в Україні і зокрема в Одеському регіоні розвивається нерівномірно і є ще чимало проблем, які потребують вирішення. Показники імпорту товарів є вищими, ніж показники експорту. Основними експортними галузями для нашої держави сьогодні є: агропромисловий комплекс, чорна та кольорова металургія, хімічна промисловість.

Роль України на світовій торгівельній арені є незначною. Структура зовнішньої торгівлі не стимулює українську економіку до розвитку, тому без обов'язкових реформ у політиці держави та зміни зовнішніх орієнтирів буде не можливо змінити місце України у світовому торговому просторі. Вся увага України повинна бути спрямована на розвиток співробітництва з індустріально розвиненими країнами і міжнародними організаціями та співтовариствами, залучення іноземних інвестицій у сферу виробництва, просування конкурентоспроможних товарів на закордонні ринки.

Одеський регіон вважається прибережним, містить найбільшу кількість портів в Україні, має важливе значення для міжнародних водних шляхів. На його території є широкий вихід на Чорне море і на великі річкові маршрути - Дунай, Дністер, Дніпро і Дон. Міжнародний водний шлях Дунаю - це найкоротший вихід з Європи на Чорне море, річка Дністер грає важливу роль в логістиці Молдови і Чорного моря, Дніпро - з'єднується з Центральною Україною і Білоруссю.

Агропромисловий комплекс відіграє значну роль в економіці Одеської області і має такі основні напрямки, як вирощування зерна і худоби. Земельні ресурси представлені в основному чорноземними ґрунтами, що в поєднанні з м'яким кліматом дозволяє отримати задовільні результати від сільського господарства. Виробляються соняшник, виноград, птиця, свині.

Ринок Європи - сьогодні ключова мета для вітчизняного сільського господарства. Економіка України на 50% залежить від експорту, а майже третина нашого експорту - продукція сільського господарства. Це означає, що добробут українців, економічна стабільність (і, звичайно, курс долара) зараз багато в чому визначаються тим, скільки кукурудзи, пшениці, соняшникової олії, сиру та інших видів сільськогосподарської продукції наша країна зможе продати іншим державам. У свою чергу, розвиток експорту буде залежати від того, наскільки вдало ми зможемо торгувати саме з Європою - найбільшим ринком продовольства в світі. Уже кілька років вона закуповує українську сільгосппродукцію майже на 5 млрд дол. на рік.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та країнами ЄС (далі – Угода), а також створення в рамках цієї Угоди Зони вільної торгівлі (ЗВТ) з Європейським Союзом є важливими чинниками розвитку аграрної галузі, оскільки для України відкриваються перспективи поступового освоєння ринку країн ЄС вітчизняними компаніями, підвищення рівня якості, безпечності, екологічних характеристик української продукції АПК, покращення стану продовольчої безпеки держави. Тому для України постає завдання вироблення механізмів державної політики щодо підвищення ефективності використання наявного потенціалу аграрного сектору

економіки, його адаптації до нових умов, у т.ч. з урахуванням можливих ризиків, які виникатимуть внаслідок лібералізації зовнішньоторговельних відносин з європейськими країнами.

АНОТАЦІЯ

Секмедіна Єлизавета Олегівна

«Підвищення ефективності регіонального експорту продукції сільськогосподарської галузі (на прикладі Одеського регіону)» випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «Міжнародна економіка», Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

Випускна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процес експорту сільськогосподарської продукції в Одеському регіоні.

У роботі розглядаються теоретичні основи поняття «експорт сільськогосподарської продукції» та специфіка регулювання експорту сільськогосподарської продукції, проведено узагальнення чинників впливу на ефективність експорту продукції сільськогосподарської галузі Одеського регіону та шляхи підвищення ефективності регіонального експорту.

Зроблений комплексний аналіз динаміки, географічної та товарної структури експорту, та SWOT-аналіз експорту сільськогосподарської продукції Одеського регіону для реалізації наявних можливостей і протистоянню загрозам та виявленню внутрішніх недоліків регіону.

Запропоновано шляхи підвищення ефективності регіонального експорту сільськогосподарської продукції Одеського регіону та заходи з державної підтримки експорту сільськогосподарських товарів з урахуванням вимог Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, розглянуто перспективні ринки збуту сільськогосподарської продукції виробників Одеського регіону України.

Ключові слова: експорт сільськогосподарської продукції, показники ефективності регіонального експорту, динаміка експорту, структура експорту сільськогосподарської продукції, SWOT-аналіз, державне регулювання експорту сільськогосподарської продукції .

ANNOTATION

Sekmedina Yelizaveta Olegovna

"Increasing the efficiency of regional exports of agricultural products (for example, the Odessa region)" final work for obtaining an educational bachelor's degree in International Economics, Odessa National Economic University. - Odessa, 2018.

The final work consists of three sections. The object of the study is the export of agricultural products in the Odessa region.

The paper considers the theoretical basis of the concept of "agricultural exports" and the specifics of regulation of agricultural exports, generalization of factors influencing the export efficiency of agricultural products of the Odessa region and ways to increase the efficiency of regional exports.

A comprehensive analysis of the dynamics, geographic and commodity structure of exports, and a SWOT analysis of export of agricultural products of the Odessa region for realization of available opportunities and confronting threats and identifying internal deficiencies in the region.

The ways of increasing the efficiency of regional export of agricultural products of the Odessa region and measures on state support for export of agricultural products taking into account the requirements of the Free Trade Area between Ukraine and the EU are proposed, prospective markets for agricultural products of producers of the Odessa region of Ukraine are considered.

Key words: export of agricultural products, indicators of regional export efficiency, export dynamics, structure of export of agricultural products, SWOT analysis, state regulation of agricultural exports.